

O istini i laž(nost)i

Kad bismo istini pripisali komponentu vjerodostojnosti, onda bismo laži mogli pridati (onu) ispraznost(i). Konstataciji da svi ljudi lažu možda bi bolje parirala/pristajala ona da su sve laži ljudske. Zavaravanja i prikriivanja mogu biti istinita koliko i lažnost otvorena i očita. Ljudi će radije prisposobljavati zlo za dobro ne trudeći se vidjeti ga i naći u drugim ljudima i sebi samim(a). Laž će okruniti antropomorfnim usiljenim uljuđivanjem, a istinu prikriti

destrukcijom dobre volje i degradacijom ljudskosti. Istina je oduvijek tu, samo kao da je korak ispred ili iza nas, pa će tu uvijek i ostati prilično istinitom. Laž je ukorak s nama samima koračajuće svakodnevlje, i odvojeno je od istine onim prethodnim ili sljedećim korakom koji predstoji. Dodirne točke su put dihotomije spoznaje, vječne divergencije osobnosti i transformacije vječnosti i ponavljanja sličnog više ili manje istinitog ili lažnog: kaotične pulsacije koja je vrlo slaba ili to uopće nije. Može se pokazati ili dogoditi da su nekadašnje (znanstvene) "konačne" istine prošlosti postale prilično "beskonačne" i oborive laži sadašnjosti, a one sadašnje istine mogu postati laži budućnosti. Tako, kada se kaže da će biti bolje, to može biti budućnost koja će i u budućnosti (p)ostati budućnost. Isprepletanje laži i istine neotuđiva je baština čovjekova. To je nasljeđe čovječanstva koje se ne može uništiti korišćenjem tih načina u bilo kojem ratu. Sredstva mogu biti različita, ali načini i akteri su uvijek isti ili velikim dijelom karakterno slični. Otudivanje te "svojine" od ljudske inačice bestidna je laž, kao što je i istina da čovjek uporno želi težište svoje spoznaje materijalno i objasnidbeno osoviti i ovozemaljski utemeljiti. No, temelji očito izmiču, stvarajući neke nove. Smiješno je pravednost i istinitost opisivati rječnikom lažnosti. Rječnik lažnosti ne razlikuje se od onog istinitosti, samo što nema svoje moralno i stvarno (zapravo, "realno") uporište. U tom pogledu su obično lažne one opservacije pojedinaca koji grupi ljudi ili široj zajednici žele nametnuti notornu laž za istinu. Graditi kuću istine na lažnim temeljima bešćutno je iščekivanje njezine propasti u budućnosti. Tim više su kuće veće što su laži gore i od temelja. Obično katastrofa onog što je "veće" gora je od onog što je "manje". Ali gore je lagati i "ne znati", ipak nešto više nego govoriti istinu, a nemati (pravo). Čovjek ima svojstvo mimikrije laži. On je tako dobar prezentant koji u sadašnjosti može govoriti i prezentom i futurom, ali i (u) svim drugim vremenima koja je na taj način obilježio. Sebe smatra prevalencijom svega živućeg. U zabavi dominacije svog mozga zaboravio je da postoje i druga prilično opipljiva, stvarna i istinska bića koja se nisu (tu) našla da se igraju lažnog skrivača od Onoga kojemu ne možete pobjeći. Čovjek jednostavno izrabljuje svoje potencijale projicirajući ih na cijeli svijet istinski i bespoštedno ga iskorištavajući. Jednostavnije se obvi(ja)ti lažnosti i zabiti je u kutak gdje sumorno i bestjelesno čuč. Simbolično rečeno, laž je veliki stisak čovjeka, a istina veliki prasak. Samo što je čovjek veliki ljubimac onih "malih" eksplozija koje istinski razaraju ovaj svijet lažnom svrhom koja se naziva "istinskom" i nužnom. Istina bi

trebala značiti slobodu ili barem neko vječno oslobađanje, a ne vječno utamničavanje sebstva.

Zatočiti se u istinu, slično je oslobađanju laži. Konačno razlučiti istinu jednako je nekoj beskonačnoj težnji konačno zadanoj u nekom prostoru ili vremenu koje čovjek čini prilično lažnim. Laž i istina su dvije polutke jedne tvari. Istina je da je Svemir ispunjen različitim tvarima, ali ovu "bipolarnost" istine i laži čovjek ipak bitnije narušava svojom nazočnošću i učincima kojima teško da možemo pridati karakteristiku težnje istini.

Težiti laži, pa makar i nenamjerno, jednako je akumuliranju zla. Apsorpcija laži i zla jednaka je razaranju svega dobrog i istinitog. Lažnost kojoj čovjek pribjegava i hrli u zagrljaj negiranje je smisla i bitka, a takvo je onda i negiranje čovjeka. Puste li su laži čovječje kad napuste ovaj svijet i pune li su istine onoga koji ne vidi tu pustoš.

Čovjek koji se pita ili sumnja u svoju zloću natuknutu mu od drugih jadan je, lažan i zao čovjek. Ne vidjeti lažnost u svojim postupcima vrijedno je žaljenja. Međutim, žalosno je da su prečesto upravo takvi veliki poklonici "istine" - pravi istinoljupci. Dok je takvih, bit će i svijeta (lažnosti). Za afirmaciju njihove istine bilo bi im potrebno bar još nekoliko ovakvih svjetova koje bi uspjeli premazati svojim lažima. "Lagale njih takve laži kao što oni nas lažu svojim lažima" sličan je sadržaj jednog natpisa. Upravo takvi natpisi trebali bi se dotičnima naći na njihovim počivalištima kao upozorenje i poputbina za vječnost koju neće uspjeti preteći svojim kratkim i bijednim životom u moru laži. Uprizorenje laži tijekom života možda im pomogne da nakon smrti budu spokojniji i barem nešto istinitiji. Ako za ništa, a ono barem za vječnost. Iz ništa(vila) u ništa(vnost), ili bolje: iz ničega ništa.

"Svijet nije ni istinit ni neistinit, on je sjenka istine", riječi su jednog učenog čovjeka. Način čovjekovog života baca sjenu na živote drugih ljudi, te o njemu ovisi uolikoj će mjeri znati istinu. Susljedno bismo mogli reći da ljudi nisu ni dobri ni nedobri, već da su sjene dobra. Istina u dobroj mjeri može biti ljudski izbor. Isto kao što je sadržajno značenje i zaleđe čovjekovog imena i prezimena alfa i omega njegove osobne identifikacije (s obzirom na ostale zemaljske odrednice), tako je i istina alfa i omega sveg ljudskog djelovanja i osobna identifikacija postojanja uopće (usprkos prilično prizemnim razgraničenjima i lažnostima svake vrste). Ne vidjeti istinu, a gledati ju unutarnjim ili vanjskim očima, gotovo je jednako nepostojanju (istine). Mogli bismo reći da je čovjek konzument istine i (ili) laži čije su ponude stalne na meniju ljudske povijesti. Čovjekova nutrina je

konzultant za konzumaciju tih "namirnica". Lažnost je pošast vanjskog prodiranja u svije(st) ljudi. Ljudi su pak često svjesni da laž mogu ublažiti, ali suočavanju s njom nemoguće je pobjeći. Svaka istina je zadana svojom množinom: odjednom ih ima više, ali su sve one očita jednina. Spoznajom istine možemo "ostati bez daha" koji nam oduzima lažnost čovjekovog "disanja". Istina je tu i onda kada mi već odavno prestanemo disati, a bila je i znatno prije nego što smo uopće počeli. Razumjeti istinu znači njezino bezrezervno prihvaćanje: rezerviranost i djelomičnost znači strah i ustuknuće. Istina i laž(nost) su prilično uporne mogućnosti izbora od kojih uzmak nema. Razumno ustuknuće ili uzmak istini i(ili) laži bio bi prilično neuspješna nerazumnost odnosno nemogućnost. Moguće je govoriti o raznim stvarima s priličnom određenošću, ali u svemu smo (ne)određeni istinom ili laži. I papir se može koristiti kao slovonosnik nečega s čime se ne moramo složiti, a što se može pokazati i istinom i laži. Ponekad nam se može činiti da neke "istine" i laži nisu uopće zaslužile naše i ičije mišljenje, ma kako to istinito ili lažno zvučalo. Razmišljati o istini je zvuk instrumenta koji je više-manje usmjeren na skladbu isprepletenu različitim pojavnostima svemira u Jednom. Onu pravu i jedinu Istinu trebalo bi pisati velikim početnim slovom da je razlučimo od one koju nam prezentiraju ili je ista samo pokušaj stremljenja, te one koju takvom nazivaju, a notorna je i bestidna, krajnje drska laž. Ipak, bez obzira na veličinu slovnog zapisa, za preslik veličine Istine bili bi nam potrebni životi svih živih bića koja su bila, jesu ili će to tek biti.

Divo Bašić